

VESTITI Z GORIŠKEGA

Posebna deželna avtonomija izglasovana toda brez Trsta

V torku 15. t. m. je senat izglasoval zakon, ki ukinja X. točko prehodnih in končnih določil ustave ter uveljavlja po 116. členu ustave predvideno in predpisano posebno deželno avtonomijo Furlanije - Julijske krajine, zaenkrat brez Trsta.

Strideset deželnih poslancev bo do imeli pravico voliti samo pokrajinski svetovalci v roku tridesetih dni po objavi zakona v uradnem listu. Poslanci, senatorji, predsedniki pokrajinskih (provincialnih) svetov, pokrajinski svetovalci in župani občin z nad deset tisoč prebivalci nimajo pravice biti vloženi za deželne poslance.

Volitve bodo tajne, s proporcionalnim sistemom, in izgleda, da tako politični kakov jezikovnim, zastopstvo v deželnem zboru vsaj zaenkrat ni zagotovljeno.

V roku sto petdesetih dni od izvolitve bo deželni zbor moral se stavit poseben deželni statut in ga predložiti parlamentu in senatu v odobritev. To pa zato, ker mora imeti regionalni zakon s posebnim statutom ustavn značaj in ga torej deželni zbor ne more dokončno izglasovati.

Ta zakon, ki ga je senat izglasoval, bo moral odobriti še poslanska zbornica in utegne se zgodi, da bo zadevno tu kaj spremembla. V bistvu pa verjamemo, da velikih in važnih sprememb ne bo.

Tako smo torej tik pred deželnimi volitvami, ki se verjetno bodo vršile mesec aprila, da se bodo deželni zastopniki, kot smo že pisali, lahko udeležili volitev predsednika republike.

Kot smo že pretekli teden povedali, je deželni volilni zekor v vsem oziru nedemokratičen, ker da je volilni pravico samo provincialnim svetovalcem in ker izgleda, da politični in jezikovni manjšinam zastopstva v deželnem zboru ne zagotavlja.

Na ta način utegnejo biti izvoljeni sami demokratični, ki imajo tako v Gorici kot v Vidmu absolutno večino pokrajinskih svetovalcev, to je volilcev. In ker bodo deželni poslanci sami pripravili poseben deželni statut, dvomimo, da bodo vzel v poštev tudi pravice Slovencev in jih v statut vnesli!

Zato je sklep Slovenske demokratske zveze v Italiji, ki ga danes objavljamo, prisel pravočasno in umestno. S tem sklepom zahteva SDZ zaščito Slovencev s posebnim ustavnim zakonom, ki ga predpisuje 6. člen ustave, ker ni upati, da bi krajenvi merodajni faktorji zaščito v posebnem deželnem statutu sploh dovolili in zagotovili, ko se vendar izkazujejo tako stranske na sprotinike Slovencev in njihovih

pravic. Gotovo pa je tudi, kakor izkušnja uči, da bi ti krajenvi faktori Slovencem skrajno vsako nujno pravico osporavali in sproti kršili. Zato naj parlament in senat izdela poseben ustavni zaščitni zakon, katerega naj tudi sam deželni statut nato spoštuje in se po njem v pogledu Slovencev ravna!

Patre dal Friuli št. 3-4 od leta se silno zgraža nad takim sovražnim razpoloženjem napram slovenski manjšini in ostro napada

vse laške kroge in šoviniste, ki so tolkača sovraštva do Slovencev in njihovega jezika zmožni!

Zato mi vemo, da so tudi marsikateri odgovorni elementi krajenvih oblasti Slovencem hudobno nasproti. Zato morata parlament in senat vsem tem gospodom zamašiti usta in Slovence v Italiji pravilno in pravilno zaščititi!

Verjamemo, da se bo to zgodilo, kjer demokracija mora biti popolna!

SDZ zahteva izvršni zakon k 6. členu ustave

Vodstvo Slovenske demokratske zveze v Italiji je na seji 12. februarja 1955 razpravljalo o vprašanju narodnosti zaščite Slovencev v Italiji. Ugotovilo je, da takšno zaščito predpisuje ustava italijanske republike v 6. členu in v X. točki prehodnih in končnih določil. Ta točka le začasno odlaže samo izvedbo posebne deželne avtonomije, katero določa 116. člen ustave, ne odlaže pa tudi zaščite jezikovnih manjšin.

Gleda na razmere na Goriškem, ki so za slovensko jezikovno skupino neugodne in ki zgornovo približa, da bi se morebitne dolčebe o narodnosti zaščiti, ki bi jih vseboval bodoči posebni deželni statut, uategnile izvajati neobjektivno in z zapostavljanjem, je vodstvo Slovenske demokratske zveze sklenilo, da bo s peticijo na parlament zahtevalo, da se začne obravnavati in da se sprejme zakon za narodnostno zaščito Slovencev kot izvršni zakon k 6. členu ustave. Statut posebne deželne avtonomije pa naj temelji na tem zaščitnem zakonu glede spoštovanja jezikovnih pravic slovenskega življa.

VODSTVO SDZ V ITALIJI

Dobrote in težkoče

»Demokracija« od 4. in 11. t. m. je objavila dva izčrpana članka o obveznem zavarovanju kmetov, ki sta me v stvari dobro poučila.

Pripomniti moram le, da za kmetov govor o neposrednih (direktnih) obdelovalcih zemlje in živinorejih, zato je napacno v naslovu »Demokracija« pisala o neposrednih obdelovalcih, čeravno je že prvi članek v »Demokraciji« pravilno povedal, da gre za zavarovanje lastnikov zemlje, najemojemalcov in užitkarjev ter živinorejev, ki se sami s pomočjo svoje družine in tem delom bavijo.

Za točnost moram povedati, da zakon predpisuje obvezno zavarovanje kmetov - lastnikov, kmetov - najemnikov (affittuari), kmetov - enfiletov (večnih zakupnikov), kmetov - užitkarjev in kmetov - živinorejev, ki običajno sami odnosno s pomočjo svoje družine obde-

lujejo zemljo ali gojijo živinoreje. Istočasno je zavarovana tudi vsa družina takih kmetov, bodisi da pri delu pomaga, bodisi da so jo ti kmetje dolžni vzdrževati.

Toda kmetje najemojemalci (affittuari), enfileti in užitkarji ne obdelujejo svoje lastne zemlje, zato ne smemo misliti, da je izraz »neposredni obdelovalci zemlje in živinorejci, ki ga zakon rabi, posrečen. Prav izraz »neposredni obdelovalci zemlje« je v notranjosti države predmet raznoljnega tomačenja, ki ima za posledico osporavanje pravice do vpisa v seznam prizadetih kmetov. V mnogih krajih namreč stranke tudi ta zavarovalni zakon politično izrabljajo!

Najemojemalci so tisti kmetje, ki imajo začasno pogodbo in ki plačujejo najemnino v določenem deležu pridelkov ali vsote denarja. Medtem ko polovinarji (mezzadri) dajejo gospodarju določene odstotke pridelkov, ki se od leta do leta spreminjajo po višini pridelkov.

Enfileti pa so tisti, ki imajo večno zemljo v zakup in plačujejo gospodarju od časa do časa zaseben znesek denarja ali mero pridelkov, ki se ne moreta znižati (kateri je to možno pri najemojemalcih!), če kak povoj, na primer točka, pridelke prepreči ali uniči. Enfileti pa plačuje davek na zemljišči in si prisvaja vse pravice na zemlji in pod zemljom, kot da bi bil on sam lastnik zemlje. Takih dolžnosti in pravice najemojemalec zafituarju.

Užitkarji so pa oni, ki si prisvajajo vse pridelke določenega tujevega zemljišča, za obdelovanje katerega morajo sami skrbeti in ga lahko sami obdelujejo ali pa dajo v najem. Le v prvem primeru jih zavarovalni zakon vzame vse pravice na zemlji in pod zemljom, kot da bi bil on sam lastnik zemlje. Takih dolžnosti in pravice najemojemalec zafituarju.

Zavarovalni zakon je »Demokracija« pozdravila, vendar s pripombo, da je glede njegovega izvrševanja preveč birokratski. Zakon smo seveda pozdravili tudi vsi prizadeti kmetje, ker nam bo nudil veliko pomoč. Toda pri pazljivejšem tolamčenju njegovih predpisov ugotavljamo, da nam ne bo nudil vse potrebne pomoči, medtem ko so prispevki resno visoki!

Recimo, da zahteva kmetja štiri delovne sile, na katerih plača kmet največ 150 dnin prispevkov na leto, in sicer po 12 lir za dñino. To znesi letno 7.200 lir. Poleg tega pa plača se 750 lir na leto za vsakega člena družine, ki šteje, recimo, šest oseb, kar znesi še 4.500 lir. Skupaj plača te kmet 11.700 lir prispevkov na leto. Zdravila pa si bo moral plačevati sam, ker mu jih zakon nudi le, če ga vzajemna blagajna pošlje v bolnišnico.

Ce pomislimo, da plača država še 1500 lir prispevka na vsakega od šestorice, znaša splošni prispevki za to družino polnih 20.700 lir na leto, ki se lahko tudi zviša, če bo do splošne potrebe to zahtevati!

Vlada plačuje prispevke v znesku 1500 lir na osebo od 14. septembra

do dogodka, a tu na zapadu se sveda za take Titove zasebne zavare se zmeni ne nihče in jih nihče tudi sploh ne omenja. Ako je petač Tito na svoj bajni izlet v Indijo poleg 2000 polica, se lastno ciganško godbo, da je spotoma za bavala njega in njegovo »proletarsko« spremstvo v belih frakih, akijo peljal s seboj cel zaboj zlatih in z biseri okrašenih cigaretnih doz, da jih je dell tam na desno in levo, in da je stala ta Titova zasebna zabava strgane in lačne Jugoslovane stotine milijonov, to seveda Francojev prav nič ne zanima. Ako je moralno pasti nad podigrui milijon Jugoslovanov zato, da živ sedaj nekdanjih delomrznežev kot všeči indijski maharadže, je to po francoskem mnenju jugoslovanska stvar in ne francoska.

Ze pred nekaj leti si je pa jugoslovanski rdeči kralj vroče zažeče tudi paradič sprejemov v Parizu, toda tedanj zunanji minister Schumann je gladko odklonil jugoslovansko tipanje, da bi ga povabil. Zaman so bila tudi vsa nadaljnja titistična beračenja za francosko povabilo, a ko je prišel na krmilo Mendes - France, se jim je bilo končno vendarne posrečje prougotoviti tudi to. Tako bomo imeli torek že v bližnji prihodnosti najbrž - ako ne nastopijo zopet kakšni novirek - to veliko čast, da bomo mogli gledati »predstavitev« in ljubljence jugoslovanskega ljudstva iza gostih kordonov francoske in jugoslovanske policije, kolikor ne bodo seveda tiste dni vtaknili na varno. Ze nekaj časa se namreč francoska policija pridno bavi s tem »visokim obiskom« in pridno zasihiče v brska med tukajšnjimi Jugoslovani, dočim se seveda Parizani ne brigajo zanj, ker imajo dan za dnem dovolj boljših gostov.

M. C.

Na takoj nastopati tudi usode poleg določil ustave in za Francijo samo. Nasi in francoski interesi so isti in se nikjer ne krijo, medsebojne prijateljske vezi trajajo že nekaj rodov (pri Francozih je n. pr. posebno globoko zakoreninjeno prijateljstvo do Srbov), mi moremo na vsem božjem svetu računati te s francosko podporo in Francija bi se mogla v vsej Evropi trdno zanašati samo na nas, zato sedanjana arhija v francoski politiki ni v sklopu lenej, temveč tudi nam in nas boli.

Nezadostne poznavalce francoskih prilik je pa treba vendarne posvetiti pred tem, da ne bi anarhije v sedanjem francoskem parlamentu prenašali tudi na francosko državno strukturo. Res je, da sprito razmer v parlamentu vidno trpi tudi, ker nikakor ne more priti niti do najnajnejših upravnih reform.

toda na splošno ima Francija vendarle že starodavan, vzhodno izveden in kolikor toliko tudi nestranski upravni aparat.

Jugoslovani občutimo zadnje dnevnosti francosko — policijo. Veleproletarec Tito se očividno ne zavoljni več le z gradovi, vilami in tukajšnjimi obmorskim kopalništvom v svoji nosvobojenih domovini, temveč hrepeni — kot pač vsak parveni — tudi po banketih, sijajnih sprejemih in paradih na tujih dvojih in predsedništvih republik. Pravkar se vraca iz Indije, ki je bila zanj vsekakor res prava Indija - Koromandija. Jugoslovansko rezimsko časopisje ima brezupno naloge prepričati, da so bili ti Titovi tudi na tigre v podobno vzhodninsko posli prvega reda in da je jugoslovansko-burmanska »vezava rešila Jugoslavijo pred vsemi bodočimi zunanjimi nevarnostmi, zara- di tega posveča tudi cele strani tem

Didaktične vaje na učiteljiju

Solsko skrbiščvo javlja:

Kandidatom privatistom, ki se nameravajo priglasiti k letošnjemu učiteljskemu usposobljenostnemu izpitu (učiteljski maturi), je naučno ministrstvo izjemoma podaljšalo rok za vlaganje prošenj za pripustitev k predpisanim didaktičnim vajam do 28. t. m. Te prošnje, napisane na kolkovanem papirju za 100 lir, se naslavljajo na Solsko skrbiščvo.

ŠTEVERJAN

Preteklega meseca januarja je v Sodnem v Steverjanu v 88. letu starosti umrl kmetovalec Stefan Gravnar. Pokojnik je bil zrcelen poštenjak, izuren kmetovalec in dober družinski oče. Eno hčerkko je tudi izsolal, da je prišla na visoko šolo, je pa tudi učiteljica.

Velika udeležba vaščanov na pogrebu je pokazala, kako zelo član in spoštovan je bil pokojni g. Gravnar.

Vsem njegovim preostalim iskre- no sožalje.

DOBERDOB

Za novo delovno središče nam je nakazanih 1.112.000 lir. S tem zneskom bo zaposlenih 15 delavcev pri zgraditvi stavbe, kjer bodo nastali urad za delo in pa pošto.

Prof. Emil Komel 80-letnik

V ponedeljek 14. t. m. je profesor in skladatelj g. Emil Komel v krogu svoje družine praznoval svojo 80-letnico.

Iskreno čestitamo.

DOBERDOB

Za novo delovno središče nam je nakazanih 1.112.000 lir. S tem zneskom bo zaposlenih 15 delavcev pri zgraditvi stavbe, kjer bodo nastali urad za delo in pa pošto.

Prof. Emil Komel 80-letnik

V ponedeljek 14. t. m. je profesor in skladatelj g. Emil Komel v krogu svoje družine praznoval svojo 80-letnico.

Iskreno čestitamo.

Po poroki v Cascaisu

V malem portugalskem ribiškem mestecu Cascaisu je domači župnik don Antonio Pereira de Almeida v soboto opoldne sklenil zakonsko zvezo med knezem Aleksandrom Karadjordjevićem, članom jugoslovanske dinastije, in knezinoj Marijo Pijo Savojsko.

Dogodek je v mnogih ozirih pomembnejši kakor izgleda na prvi pogled, in svetovni tisk mu je kljub sedanjem velikih vlivov svetovnih dogodkov posvetil nenavadno pozornost. »Demokracija« ga je s perspektivo preusmeritev italijanskega

zveza v Cascaisu je privabila v goste štivilne zastopnike obstoječih in izgnanih dinasti. Z jugoslovenske strani sta bila prisotna ženinova oče, knez Pavle, in ženinova mati, knezinja Olga, ter knez Tomislav, brat kralja Petra. Z italijanske strani nevestin oče, bivši kralj Urubert, s soprigov, bivša bolgarska kraljica Ivana s sinom Simeonom ter štivilno sorodstvo. Prisotni so bili tudi pretendent na španski prestol, don Juan, vojvodina Kent, ženinova tetka, zastopnika belgijskega in grškega kralja.

Mladi zakonski par se bo nastavil v Parizu. Želja vseh iskrenih Jugoslovanov in Italijanov je, da bi budi ta zveza pripomogla k zbljanju in sporazumevanju obeh narodov, ki ju je usoda postavila za sosedne.

M. K.

Davčne prijave

Goriški davčni urad v ulici Vittorio Veneto 3 je začel razdeljevati obrazce za davčne prijave po Vannoniju

Lužiški Srbci

(Pismo iz Berlina)

O Srbih iz užic zamejski Slovenci le malo vedo. Posebno po nastopu nacizmu v Nemčiji so se sledovi kar poizgubili. Lužica je pokrajina v srednji Nemčiji, med reka Odra in Labo. Deloma spada pod Saksonijo, deloma pod Prusijo.

Razdeljeni so v Gornjo in Spodnjo Lužico. To je ostank mogočega slovenskega naroda. Delijo se nadalje na katoličane in luterance ter imajo dva knjižna jezika. Nemci žad nad tisoč let sistematično trebijo ta danes najmanjši slovenski narod. Po prvi svetovni vojni so cenili število Lužiških Srbov še na okrog 170.000 duš. Današnji demokratični zahodnonemški tisk jih je po končani drugi svetovni vojni našel le še 5000.

Lužica leži danes pod komunistično vladavino Vzhodne Nemčije. Komunistična vladavina ima v našem ozirom ozir drugačne koncepcije kakor pa jih izpoveduje zahodnemški demokratični tisk jih je po končani drugi svetovni vojni našel le še 5000.

Lužica leži danes pod komunistično vladavino Vzhodne Nemčije. Komunistična vladavina ima v našem ozirom ozir drugačne koncepcije kakor pa jih izpoveduje zahodnemški demokratični tisk jih je po končani drugi svetovni vojni našel le še 5000.

V teh dneh pripravljajo Lužiški Srbci svoj kongres pod naslovom »Domovina«, in seveda pod okriljem in po programih vzhodnonemške komunistične stranke SED. Za-

hodnonemški tisk izraža za to priložnost svoje vznemirjenje, da so Lužiški Srbci narodnost prebujujo, ko pa so jih nemški nestrpnež skoro pozabili. Naglašajo tudi, da njihove domovine ne zaznamuje noben atlas. To je groba laž.

Tudi nemške izdaje pred prvo svetovno vojno tega naroda niso mogle izbrisati. Celo angleški »The University Atlas« iz leta 1940 navaja na strani 21 Lužico v zeleni barvi (s to barvo namreč označuje Slovence) in jih naziva »Wends«. To bi si lahko ogledal tudi dopisnik lista »Die Welt«, Wolfgang Weinert, da bi ne pisaril neumnošči in lažnih trditve.

Prav takoj ne dela časti demokratičnemu tisku ugotovitev, da je bil po polomu tisočletnega rajha v Lužicah samo še 5000 Lužiških Srbov, danes pa da jih je 60.000. »Panslavizem« tudi tu strasi nemško neravnost. Imenovani dopisnik se pritožuje, da so današnje oblasti Lužiških Srbom zajamčile kulturno avionimo. Pritožuje se, da je število srbških ljudskošolskih učiteljev pod novo vladavino povečalo od 7 na 400; da na učiteljskem Mala Velika študira 130 učiteljiščnikov. Hudo mu je, da se naša narodna zavest prebija tudi med čistimi prebivalci, ki so se že skoro povsem odstupili svojemu narodu. »Ce bo šlo tako naprej, vzhlik zagovornik juriščarja, »bo narodna manjšina Lužiških Srbov narašča že v nekaj letih na 150.000 duš.«

Nestrnež, ki ga vojno ni nesešar naučila, se zgraže, da na sodnji jih govorijo v srbskem jeziku. Kakor vse kaže pa morilcu ni našta, da bi ječo zapustil. Ostal pa bi rad še v ječi verjetno zato, ker se upravičeno boji, da bi ga komunistični likvidatorji ne spravili s sveta.

Najvišja stavba sveta

V Bruslu nameravajo zgraditi 635 metrov visok televizijski stolp, ki bo največja privlačnost svetovne razstave, katero pripravlja belgijska prestolnica za leto 1958. Dosej najvišja stavba na svetu je ne-

bi si pod pritiskom okoliščin, pa bodo že takih ali drugačnih, vsak čas ne upali načeti tega poglavja kulturne zgodovine, ki nam lahko najlepše poškodi pravo stopnjo kulturne vitalnosti enega ali drugega naroda. A v tej zvezi se mi zdijo potrebno podprtati še eno misel:

Kulture različnih evropskih dežel, na splošno govorjeno, so imela v preteklosti veliko korist od medsebojnega vplivljanja. To se kaže na vseh področjih, še posebno v slovstvu. Noben narod in noben jezik bi v slovstvu nikoli ne dosegel tega, kar je dosegel, če bi te iste umetnosti ne gojili v sosednjih deželah. Res je sicer, da raste umetnost najprej in predvsem iz lastnih virov ter iz povračanja vamene, toda vseka slovstvena ustvarjalnost je danes v prvi vrsti odvrsna od tega, koliko so njeni zastopniki sposobni, da lahko sprejemajo in asimilirajo zunanje vplive. Tako vsekakor drži, kar je nekoč zapisał angleški pesnik in mislec Thomas Stearn Elliot (in z zgodovinskimi primeri bi tega ne bilo težko dokazati):

»Narodna kultura, ki se sama od sebe osami, zaradi okoliščin, nad katerimi nima vplive, trpi zaradi osamitev. A tudi narod, ki sprejema samo od zunaj, pa sam ne premore ničesar dati v zameno, ali narod, ki bi hotel vsliliti svoje kulturno drugemu, pa noče ničesar sprejeti v zameno, prav tako trpi zaradi pomankanja vzajemnega dajanja in sprejemanja.«

Kot je samo narevno, da živ na rodri v nekakšni dopolnjujoči se skupnosti, ne more biti prav nicedušno, da govorimo o takem sožitju v preteklosti in sedanosti. Na-

sprotno bi bilo nenačrno le, ako

Pižmavke ogražajo Francijo

Reka Essonne je manjši pritok Seine, južno od Pariza, in namaka zelo rodovitno deželo. Ze nekaj časa sem pa kmetje in vrtnarji z žlostjo in jezo opazujejo, kako neznan tatovi ropajo in uničujejo pridelki. Cele noči so stražili, o tarih pa ni bilo glasu.

Orožnik Tisserand je postavljen pred ugnko. Cigani, ki jih je sumnili, so že davno odšli, tativne pa niso prenehale. Nekega večera se je skril v svojem vrtu za ograjo z nabito puško v roki. Zaman, ničesar ni videl in ničesar slišal, vrt pa je bil popolnoma uničen. Orožnik seveda ni misil na strahove, zato se je naslednjo noč zopet postavil na stražo.

Okrug desete ure je zasljal neko praskanje. »Stoj!« je zavil. Se predno pa je mogel svoje opozorilo ponoviti, je ob luninem svitu zapesti vrsto staticeva. Dva ducata temnih, dolgodlakih živali je korakalo po zeleniadnem vrtu. Tolpa se je z vso požrešnostjo vrgla na povrtnino. Zelenjave živali niso ž-

le na mestu, pač pa jo vlačile s seboj. Eno žival je orožnik ustreli. Ko jo je pokazal živinozdravniku, je to ugotovil pižmavko.

Podgana pižmavka je doma v Severni Ameriki. L. 1624 jo je tam odkril britanski kapitan Smith in krstil za »mošuškov«, ker izloča prav tako kakor mošuš v tibetska mačka močno duhteč sok.

Sele mnoga kasneje je prišlo v modo krzno pižmavke. Kanadski ameriški lovci so postrelili na sto tisoč teh podgan in izvajali kože v Evropo, kjer so jih predelovali v najdragocenejša krzna. Po prvi svetovni vojni so poljski, nizozemski in francoski gojitelji krznenih živali uvozili nekaj pižmavk. Živalim pa ujetništvo ni pridalo in tudi moda je spremenila svoje muhavosti. Med drugo vojno je nekaj ujetnic pobegnilo in sedaj se že trideset francoskih departmanov borja proti neusmiljenim ropastim.

Kakor njena sestrica, siva podgana, tako je tudi pižmavka izredno požrešna. Zre vse, kar ji pride pod zobe, celo školjke in ribe. Posredno pa je ugaja zelenjava.

To pa je ni največja nevarnost, ki preti Evropi. Po vseh deželah, kjer se je nasedila pižmavka, so rečni bregovi podminirani. Če živali v jezovih ter stavbe na brezovih so v resni nevarnosti. Pižmavka je sicer vodne žival, vendar spravlja svoje zimske zaloge v številne podzemeljske rove, ki jih živali skupno gradijo; podobno ka kor to delajo bobri. Zaradbe pižmavk so prave arhitektonike morenovin. Posebno spremno in varno so zgrajena gnezda.

Francoski lovci imajo polne roke dela, vendar bodo morale oblasti seči po učinkovitejših sredstvih da uničijo nevarnega škodljivca.

Zajtrk boljših spričeval

Ovjeni kosmiči so že nekaj človeških pokolenj znano, preizkušeno in zdravo človeško hrano. Do nedavnega so ga posebno cenili v Sveti in skandinavskih deželah kot posebno koristno dietno hrano. V zadnjem času pa se ukvarjajo z ovjenimi kosmiči tudi zdravniki psihiatri.

Prof. dr. Berndt Lottner je v nemahodnonemškem mestu pri ljudskoslovnih mladini tri meseca dolgo preizkuševal 54 otrok obeh spolov. Otroci so prihajali zjutraj v točno pol ure pred pričetkom pouka — teči. Osem do štirinajstletnih šolarji so prejemali zajtrk v šolskem poslopju, saj sicer globok krožnik neprekuhanih ovjenih kosmičev, katerim so dodali vročega mleka in primerno količino sladkorja. Vse to so dobro zmešali v močnik. Navrh močnika so nasuji jedrca orehov in lešnikov in obložili krožnik s krhlji svežih jabolk, pomaranč, hrušk, banan itd.

Po nekaj dneh take prehrane so otroci, ki so se drugače doma vedno zmrzavali nad domačim zajtrkom, prihajali do tako požrelega tekla, da so pospravili tudi po tri do štiri krožnike. Otrok po enem tednu ni bil moči več spoznati. Jutranja živčnost, slaba vlaga, nepozornost, vse to se je nenašlo umaknilo dobri volji, povečanemu dojemanju za razlag, prizadetnosti, delavnosti, pridnosti, poslušnosti in tudi ubogljivosti.

Ze mnogo let poprej je zdravnik prof. Bansi v Hamburgu opazil, da so odrasli, ki so se teden dni hranili izključno z ovjenimi kosmiči, postali izredno odporni proti utrudljivosti in so znano prekorčili povprečje svojih telesnih in duševnih zmogljivosti. Ti poiskusi so se prav posebno obnesli pri visokošolcih, ki so opravili izpite. Tudi pri odraslih je profesor uge-

tovl izredne spremembe. Zivljed je stalno slabovo voljo, večni godnjači in nezadovoljneži so se sprevrgli v zabavne kratkočasne s prekipevajočo življensko silo.

Zdravniki si te pojavne razlagajo tako, da človeško telo maščobe in beljakovine ovjenih kosmičev z veliko hitrostjo sprejemajo in vse do nezadnega odstotka tudi brez ostankov predel. Pri prehrani otrok pa so ovjeni kosmiči še prav posebno dragoceni, ker vsebujejo visoke deleže fosforja, železa in apna.

Prof. dr. Lottner pa je pri svojih poizkusih zasledoval še druge cilje. Hotel je ugotoviti, ali je močne pri manj nadarjenih šolarjih z zajtrkom ovjenih kosmičev doseči večje zmogljivosti. Pomanjkanje sposobnosti koncentracije, kakor tudi povečano poslabšanje šolskih uspehov, vse to so nadlage današnje mladine po vsem svetu in z njimi se ukvarjajo prosvetarji vseh dežel. Pred leti so smatrali, da izlazni zdravilo proti tej povojni bolezni mladine s tako imenovano življeno prehrano. Inteligenčni prasek je predstavljal glutaminsko kislino. O njenih učinkih pravi dr. Lottner: »Vemo, da glutaminska kislina prehodno pospešuje razvijanje misli, da pa ne more povzročiti načelnega duševnega preobraščanja, ker je to nemogoče.«

Kako pa so se izkazali poizkusi pri šolarjih? V prvem in drugem razredu ljudske šole so otrokom predložili neznanico berilo, v katerem so moral prečrpati vse črke sez. Oba razreda sta pokazala izredno izboljšanje. V računstvu je prvi razred pokazal od 16 manj nadarjenih otrok 6 pozitivnih, 6 kaj naj pozitivnih in 4 nespremenjene uspehe. V drugem razredu pa so bili uspehi presestljivi.

Se večji vtis pa so pokazala potreba učiteljstva in staršev glede splošnega zadržanja otrok. Povrnost je močno popustila, šolarji so se uspešnejše koncentrirali in so, posebno v II. razredu, pokazali izredne zmogljivosti. Starši so potrebla učiteljstva v vsem potrdili. Domu so bili otroci bolj sveži in živahni.

Zdravniki so soglasno izrazili menje, da bi tako normalno nadarjene in manj nadarjene vsaj začasno prehranjevali z zajtrkom ovjenih kosmičev. Prepričani so, da bi tak zajtrk znatno zboljšal spričevala.

Značilna bojazen

Kakor poročajo iz Londona je predkratim javno razglasil, da bo v kratkem času za deset dni kot budistični menihi v samostan. Ta spremembu državnemu lahko snemajo koristila. Zenin je bil na nezdravljivi tuberkulozi. Sto petdeset metrov globoko sta se valili in tu nezavestna obležala, volja po življenju ju je zbudila in pričela sta klicati na pomoč. Kmalu pa priprovedovanju pa je dekleto postal slabo in prav taki znaki so se pokazali tudi pri mlaščini. Ali sta se zastrupila s plinom? Ne, pa pa sta med priprovedovanjem pogoljali strup, in reševalci so moralni ponovno na delo z izpiranjem želodev. Ko so tudi to delo končali, pa so obo prav pošteno našeškali.

Ministrski predsednik Ceylona je predkratim javno razglasil, da bo v kratkem času za deset dni kot budistični menihi v samostan. Ta spremembu državnemu lahko snemajo koristila. Zenin je bil na nezdravljivi tuberkulozi. Sto petdeset metrov globoko sta se valili in tu nezavestna obležala, volja po življenju ju je zbudila in pričela sta klicati na pomoč. Kmalu pa priprovedovanju pa je dekleto postal slabo in prav taki znaki so se pokazali tudi pri mlaščini. Ali sta se zastrupila s plinom? Ne, pa pa sta med priprovedovanjem pogoljali strup, in reševalci so moralni ponovno na delo z izpiranjem želodev. Ko so tudi to delo končali, pa so obo prav pošteno našeškali.

Ko se je vrnil današnji mož štev. I Sovjetske zvezde, Hruščev, z daljšega potovanja po Sibiriji, je poživel, kako so v Sverdlovsku razmetalni ogromne zneske zato, da so zgradili nov mlin. Prav tako ogromne zneske pa so porabili tudi, da so star mlin spremnili v hotel.

Mlađi angleški iznajditelj je iznašel kamerni modrosti za varčne inskrope kadilce cigaret. Konstruktor je namreč majhno cevko, v katero kadilce potisne cigaret, da konča skozi majhno odprtino se ogoreči obhranja pri življenju. Skozi majhno razpoloko vleče kadilce dim.

In življeno pravljeno je iznašel kamerni modrosti za varčne inskrope kadilce cigaret. Konstruktor je namreč majhno cevko, v katero kadilce potisne cigaret, da konča skozi majhno odprtino se ogoreči obhranja pri življenju. Skozi majhno razpoloko vleče kadilce dim.

In življeno pravljeno je iznašel kamerni modrosti za varčne inskrope kadilce cigaret. Konstruktor je namreč majhno cevko, v katero kadilce potisne cigaret, da konča skozi majhno odprtino se ogoreči obhranja pri življenju. Skozi majhno razpoloko vleče kadilce dim.

Društvo vpletastih jastrebov, ki zdržuje golovoglavice in šteje nad 1 milijon članov, je na svojem letnem občinem zboru v New Yorku, ki je zasedal ob božičnih praznikih, sklenilo, da bodo v bodoči društveni členi redno uporabljati neko tekočino, ki preprečuje morebitno rast lasišča. To, tako pravijo ple-

janja ali sprejemanja.

In to misel se mi je zdelo vredno návesti in celo podčrtati zaradi tega, ker jo je mogoče kar najboljši preljeti zaradi tega, da je izredno vse načini moderno življenja, kateri se je v zadnjih desetletjih močno razvila v okviru inštitutov, univerz, in z njimi podrobnejše učenje s posameznimi slovenskimi jeziki in slovstvom.

Vemo, da je krščanstvo prihaja do na Slovensko tudi iz Ogleja, a sledov v kulturni zgodovini ne na teji, ne na oni strani ni zapustilo.

Tudi kasneje niso takti stiki pustili večjih sledov kot nekaj notic o naših krajinah in ljudeh v vizitacijskih zapisnikih.

V času reformacije se v Trstu pričenja razvijati prvo Italijansko-slovensko sodelovanje, čigar 400-letnico imamo prav v teh letih. To sodelovanje je sicer kratkotrajno, toda lep primer sodelovanja med dvema narodoma, kakršnega kasneje dolgo ni več. Slovenc Trubar (1508-1586) dorašča v protestantski Škofiji Italijanskem skofiju Italijanom in šele po prvi svetovni vojni se pridruži pojavljati večje zanimanje za slovensko kulturo med italijanskimi slavisti, a ne več na stikalšču obeh narodov, ampak v okviru univerz, inštitutov in revij, ki se osredotočajo na študij slovenskih jezikov, preteklosti in slovstva, na splošno. Svede je v tem okviru slovenističnim vprašanjem odmerjen kaj temen prostor. Za italijansko slavistiko je namreč znač

VESTITRŽAŠKEGA

Izseljeniška propaganda

Od 26. oktobra 1954 dalje slišimo venomer, da so Italijani končno in nepreklicno opustili svoje sovražno držanje do nas in da bodo ne samo uveljavili določila londonskega sporazuma, temveč tudi načela človečanskih pravic, na katerih temelji OZN in kar je tudi načelno stališče italijanske ustave.

Mi, ki smo vajeni poslušati lepi besede in sladke obljube, smo zastopali stališče, da nas bo o vrednosti teh obetanj najbolje poučil blizja bodočnost. In nismo se zmotili.

Tekom zadnjih štirih mesecev lahko opazujemo očitno nezadovoljstvo Trsta. Skoraj ni tržaške ulice, kjer po izložbah ne bi bilo napisa »razprodaja«. Drugod sose pojavili komisarji, ki so se naseli pri gospodarji v propadih trgovinah ter postavljajo, kot n. pr. v Strukljevi trgovini, Benečane in Furlane namesto naših ljudi. Trst očitno propada. V »Piccoliu« čitamo, da razni nekdanji tržaški bogati grški in nemške narodnosti prodajajo svoje vile v tržaški okolici. Po drugi strani pa za nove tržaške industrije iščejo delavec iz Italije. Izseljeniška taborišča se izpraznjuje, domače prebivalstvo pa odhaja v prekomorske kraje.

Nedavno je v katoliškem tedniku »L'Echo illustré« izšel članek, ki ugotavlja, da talija pri tolkuju številu nezaposlenih žal nima možnosti, da bi zaposlila še priseljene Slovane in da mora zaradi tega skrbeti za to, da jih usmerja dalje, predvsem v Avstralijo. Toda kdo so ti »priseljeni Sloveni? To so vsekakor begunci, ki iz dneva v dan iz enega ali drugega razloga zapuščajo Jugoslavijo. Toda kdo so tisti, ki so šele nedavno prišli v Trst in po malem izrinili z dea rojene Tržačane? Ali niso v prvi vrsti to istriki begunci?

V Trstu brezposelnost stalno naraste, posebno med našim ljudstvom. Na papirju res obstaja enokravnost naše in italijanske narodnosti. Na papirju vlada načelo svobodne konkurenčne, v praksi pa uživajo Italijani vso podporo državnih oblasti, naši ljudje pa nobene ali pa le v negativnem smislu, v kolikor ne prihajajo v povečev kot tekmeči na delovnem tržišču. Čim se pojavijo pa kot tekmeči, tedaj jim razlagajo, da ima Italija preko dva milijona brezposelnih in da zaradi tega ne morejo dobiti dela, ker so tujerodelci, pač prav takoj bivajo že čez šest stot.

Ker pa morajo tudi naši ljudje živeti, so z italijansko strani, zadnje čase pričeli s čudno propagando, ki meri za tem, da bi našemu življu vstopila v glavo dvoje: v prvih vrstih to, da se bo stanje na delov-

OTROSKA MASKERADA
Na pustno nedeljo popoldne bo na sedežu SDD v ulici Machiavelli 22-II maskera dani pustni plese za otroke.
Pričetek ob 15. uri.

Občinska seja v Narežini

Na torkovi občinski seji v Narežini je po prečitanju zapisknika povzel besedo župan, ki je sporočil, da je danačna seja določena za razpravo o proračunu za letosnjeno leto. Toda še predno so prešli na dnevni red, je župan sporočil, da je občinski odbor postal protest vladnemu komisarju in kvesterju zaradi pomazane slovenske tabele v Devinu. Dalje je sporočil, da je pretekli petek popoldne prišel na obisk novi ravnatelj za javna dela dr. Palomba. Sprejel ga je cel obč. odbor, ki ga je tudi seznanil z raznimi vprašanji in potrebami naše občine. Izjavil je, da se bo vedno zanimal za naše potrebe ter da bo napravil vse, kar bo v njegovih moči, da se bodo naše želje upoštovale. Ogledal si je nato tehnični urad, o katerem se je zelo pohvalno izrazil. Nato si je ogledal Seslian in Devin, kjer mu je odbor pokazal razna izvršena dela bodisi v okviru »Selada« ali pa iz Gospodarskih načrtov. H koncu je priporabil župan, da je novi ravnatelj ne prošnjo odbora že uredil finančni položaj »Selada« s tem, da je dal takoj odobrit razna dela, po katerih bo lečko občina redno plačevala svoje obvezne, ki so bile do sedaj zaradi predujmov »Selada« otežkočene.

Pričet je nato na dnevni red ter pojasnil, da je predložen proračun zelo visok v primanjkljuju, kar dela upravi precejšnje skrbi. Zaradi tega je bil za prejšnjo soboto sklenjen sestanek predstavnikov političnih skupin, da bi o tem razpravljali.

Na sestanku so predstavniki političnih skupin, ki so o tem razpravljali, predložili različne predlogove, ki so bili vključeni v proračun. Po zaključku razprave o izdatkih je župan zaradi pozne ure zaključil sejo. Natančnejše poročilo o proračunu bomo prinesli v eni prihodnjih številk.

nem trgu v Trstu še poslabšalo, drugič pa, da so delovne razmere v Avstraliji zelo ugodne. V Trstu leta 1955 ne prirejajo več nerodov, kakor so jih l. 1951 in 1952, pač pa bojkočirajo našega človeka in mu obljubljajo zlate gradove — v Avstraliji. Način, kako uprizarjajo izseljevanje, pa je slika podoben beneškemu izvozu sušnjev iz Italije in Dalmacije v muslimanske predele severne Afrike in sedanje Španije. Cilj je oslabitev našega življa v Trstu in njegovih okolic.

S tem početjem bi bilo treba enkrat prenehati, ker bo drugače londonski sporazum zgolj farsa...

Važno za trgovce in industrialce

Od 7. do 11. marca bo skupina strokovnjakov Organizacije za evropsko sodelovanje imela v Trstu tečaj o vskladiščevanju in trgovini na debelo. Prireditve tečaja so povrili odboru za povečanje proizvodnje pri Trgovski zbornici, ki je v ta namen ustanovil posebni praviljalni pododbor. V njem so začeli predstavniki središča za gospodarski razvoj, združenja trgovcev na debelo, trgovcev na drobno in združenja industrialcev.

Tisto, kar je južnotrolska narodna stranka poudarjala v svoji spomenici italijanski vladi, da namreč Italijanske politične oblasti z umetnim naseljevanjem italijanskega in nemškega narodnosti prodajajo svoje vile v tržaški okolici. Po drugi strani pa za nove tržaške industrije iščejo delavec iz Italije. Izseljeniška taborišča se izpraznjuje, domače prebivalstvo pa odhaja v prekomorske kraje.

Nedavno je v katoliškem tedniku »L'Echo illustré« izšel članek, ki ugotavlja, da talija pri tolkuju številu nezaposlenih žal nima možnosti, da bi zaposlila še priseljene Slovane in da mora zaradi tega skrbeti za to, da jih usmerja dalje, predvsem v Avstralijo. Toda kdo so ti »priseljeni Sloveni? To so vsekakor begunci, ki iz dneva v dan iz enega ali drugega razloga zapuščajo Jugoslavijo. Toda kdo so tisti, ki so šele nedavno prišli v Trst in po malem izrinili z dea rojene Tržačane? Ali niso v prvi vrsti to istriki begunci?

Na tečaju bodo predavalci o načrtovanju, o vzdrževanju skladis in ravnanju z blagom ter sploh o vseh zadevah, ki se tičejo velikih, pa tudi majhnih skladis. Poleg tega bodo razpravljali o prodajni organizaciji, strokovnem usposabljanju trgovskih zastopnikov, o povezavi med trgovci na drobno in na debelo, zaradi zmanjšanja razdejavnih stroškov itd.

Tečaja, ki bo vsem nedvomno koristil, se lahko udeležijo trgovci ne debelo in na drobno, industrialci z lastnim razdeljevalnim o-rezjem in stavbeniki. Podrobnejša pojasnila daje Središče za gospodarski razvoj na Borzem trgu št. 2.

srednjem pritiskom. Našim ljudem na razne načine omujejo obstane v Trstu, med drugim tudi v odrekanjem zopetne pridobitve državljanstva v očitnem nasprotju z obstoječimi zakoni.

V tem početjem bi bilo treba enkrat prenehati, ker bo drugače londonski sporazum zgolj farsa...

Pustna zabava

Na pustni torček, 22. t.m., bo tradicionalna pustna zabava v prostorih SDD v ulici Machiavelli 22-II.

Vabljeni člani in prijatelji društva.

nim naseljevanjem italijanskega in nemškega narodnosti prodajajo svoje vile v tržaški okolici. Po drugi strani pa za nove tržaške industrije iščejo delavec iz Italije. Izseljeniška taborišča se izpraznjuje, domače prebivalstvo pa odhaja v prekomorske kraje.

Nedavno je v katoliškem tedniku »L'Echo illustré« izšel članek, ki ugotavlja, da talija pri tolkuju številu nezaposlenih žal nima možnosti, da bi zaposlila še priseljene Slovane in da mora zaradi tega skrbeti za to, da jih usmerja dalje, predvsem v Avstralijo. Toda kdo so ti »priseljeni Sloveni? To so vsekakor begunci, ki iz dneva v dan iz enega ali drugega razloga zapuščajo Jugoslavijo. Toda kdo so tisti, ki so šele nedavno prišli v Trst in po malem izrinili z dea rojene Tržačane? Ali niso v prvi vrsti to istriki begunci?

V Trstu brezposelnost stalno naraste, posebno med našim ljudstvom. Na papirju res obstaja enokravnost naše in italijanske narodnosti. Na papirju vlada načelo svobodne konkurenčne, v praksi pa uživajo Italijani vso podporo državnih oblasti, naši ljudje pa nobene ali pa le v negativnem smislu, v kolikor ne prihajajo v povečev kot tekmeči na delovnem tržišču. Čim se pojavijo pa kot tekmeči, tedaj jim razlagajo, da ima Italija preko dva milijona brezposelnih in da zaradi tega ne morejo dobiti dela, ker so tujerodelci, pač prav takoj bivajo že čez šest stot.

Ker pa morajo tudi naši ljudje živeti, so z italijansko strani, zadnje čase pričeli s čudno propagando, ki meri za tem, da bi našemu življu vstopila v glavo dvoje: v prvih vrstih to, da se bo stanje na delov-

nekača, posebno med občino in lastnikom Sblattero zaradi ekspropriacije hiše štev. 4 na trgu Goltoni. Padle so zelo ostre besede, ki jih je vzbudil župan.

Občinski svetnik Mišani (PR) je pozval župana, da naj spravi na občinsko sejo razpravo o prosti coni, ki je za Trst tako važna. Župan je odgovoril, da naj se o tem govorilo po odobritvi proračuna. Švetnik Mišani je naglasil, da odgovarja županu, da se zavadi za občino in lastnikom Sblattero zaradi ekspropriacije hiše štev. 4 na trgu Goltoni. Padle so zelo ostre besede, ki jih je vzbudil župan.

Varnostna oblast je letos prepovedala proslavo žrtv padih v Trstu med stavko l. 1902, ki je bilo napovedano na trgu pred pokopališčem pri Sv. Ani. To je bilo povod za interpelacijo komisarja načinov, na katerem je župan odgovoril, da bi se bila lahko komemoracija v sredo vsebine. Ve se samo, da bo komisija štela štiri člane, dva jugoslovanska in dve italijanski strokovnjaki za manjšinsko vprašanja, da se bo se stajala redno, in to izmenjeno v Rimu in Beogradu. Imela bo svoje stalno tajništvo s sekocijami v obeh prestolnicah.

Trst živiljenjski stvari bo razpravljali občinski svet v eni prihodnjih sej. Ali vse razpravljanje ne bo pomagalo, če se rimska vlada ne odloči, da Trstu s prosto cono pomaga in gospodarske krize, v kateri se nahaja.

Občinski svetnik dr. Morelli (MS.I) je vstal, da komemorira fašističnega generala Grazianija, ki je nedavno v Rimu umrl. V zboru je nastal oglušujoči vršiš, svetovalci so zapuščali dvorano, tako da svetnik Morelli ni mogel govoriti in župan mu je vzel besedo. Pologama so se svetovalci pomirili in se vrnili na svoje prostore.

Varnostna oblast je letos prepovedala proslavo žrtv padih v Trstu med stavko l. 1902, ki je bilo napovedano na trgu pred pokopališčem pri Sv. Ani. To je bilo povod za interpelacijo komisarja načinov, na katerem je župan odgovoril, da bi se bila lahko komemoracija v sredo vsebine. Ve se samo, da bo komisija štela štiri člane, dva jugoslovanska in dve italijanski strokovnjaki za manjšinsko vprašanja, da se bo se stajala redno, in to izmenjeno v Rimu in Beogradu. Imela bo svoje stalno tajništvo s sekocijami v obeh prestolnicah.

Dežnik je torej razpet in upamo, da bodo nezaposleni aktivisti našli zopet primerno streho. Vsaj ena usodna rešitev brezposelnosti v Trstu, in povrhu še edina, ki jo moramo priznati komunistom. Da bi ji le sledile še druge!

Tujo državljane je treba prijaviti v 24 urah

Vladni generalni komisar je izdal pet novih odlokov, ki začenjajo veljati z 21. februarjem.

Prvi trije odloki prinešajo predpise o novi ureditvi porotnih sodišč glede priprave oseb, ki so osumljene zločina in so nevarne za javni red in varnost ter predpise o zvišanju kazni za nedovoljeno trgovanje z alkoholnimi pijacami.

Važen je posebno četrti odlok, ki obravnava vprašanje prijavljivanja tujih državljanov in oseb brez državljanstva. S tem odlokom so raztegnjeni na naše ozemlje Italijanski predpisi, po katerih mora vsak, kdo, ki iz katerega koli razloga da stanovanje ali sprejme kot gosti tujega državljanov ali osebo brez državljanstva, to sporočiti v 24 urah krajnji varnostni oblasti. Isto velja, če bi takšno osebo sprejel v svojo službo. Kazen proti kršilec teh predpisov so podvojili. V vsakem primeru bodo krive kaznovani z zaporom, poleg tega pa lahko tudi z globo.

Peta odlok določa, da se mora v sili tuji državljan, ki stanujejo ali se zadržujejo na Tržaškem ozemlju, v roku enega meseca osebno javiti pri Zbirnici. Če to ne bo storil, bo izpolnjen posebni list. Od te dočnosti so izvzeti samo pripadniki diplomatskega in konzularnega zborov, odpolnenci in funkcionarji mednarodnih ustanov ter vojaške osebe, ki pripadajo zaveznimskim obroženim silam in so v aktivni službi. Proti kršilec bodo izrekli kazni po zakonu in pravilniku o varnosti.

Fašisti so svojo nekdanjo slavo poskušali osvežiti z novim grbom »MSI«, ki so ga naši Kraševci pri svoje spremeni v »MSI«. Komunisti, katerim so nacifašistične prispolobe, vsaj v organizacijskih vprašanjih priljubljena dediščina, bi očitno brez repke SI ne mogli svojim diktatorskim temovom uspešno konkurirati. Nedeljski »Pravljnik« je odkril da se na obzoru pojavlja še ena izposojena pojedina SIAU z džemnikom »SIA«. Da bi našim Kraševcem le ne padlo v glavo, da tudi to novo kratiko zavijo po svoje in jo popačijo n. pr. v uši, ker bi potem res imeli na tem tako zanimivem ozemlju še kar miniaturični politični živalski vrtec.

Dežnik je torej razpet in upamo, da bodo nezaposleni aktivisti našli zopet primerno streho. Vsaj ena usodna rešitev brezposelnosti v Trstu, in povrhu še edina, ki jo moramo priznati komunistom. Da bi ji le sledile še druge!

Dežnik je razpet...

Ob Novem letu je »Primorski dnevnik« razglasil svojo neodvisnost; izgubil je napisno desko in se ustreljil med politične nezaposlene z vsemi socialnimi ugodnostmi, ki jih za take primerne določa socialistična progresivnost. Brezposelnost pa ni trajala dolgo, in neodvisnost je ostala le na papirju. Če bi jo »Primorski dnevnik« tudi praktično uveljavljal, bi se stavka grafičnih delavcev v njegovi ti-skarni verjetno ne omejila na en sam dan, pač pa bi trajala najmanj do današnjega dne.

Klub rez ne ve člankar, da je n. pr. v Ljubljani specializiranemu delavcu strog prepovedano, da bi svojemu sočevalcu popravil ali izložil neko okvaro? Ali ne ve člankar, da je »ljudska oblast« prav nasprotnega mnenja, da naj namesti delavec v prostem času hoči na sprehod, na pohajkuje, da s tem »ne krade zasluga državnim podjetjem in da ne prihaja na delo truden in izmučen?« Ali ne ve člankar, da to niso zgolj nasveti »ljudske oblasti«, pač pa stroga zapoved?

Res je, da se »to upira našemu delovnemu ljublju, upira se našemu razumu, srcu, časti in posensu. Res pa je tudi, da je ta n. pr. lahko samo skrbno prikrit v srečih in pameti, in gorje, če bi sa n. m. z besedico ta upor pribodel na dan — na oni strani namreč. »To, kar muči vsakogar v nesreči, je njene banalnosti, je isti tednik v isti številki napisal na nekem drugem mestu — in pogodil je Kudzusovo modrost. Morda bo »ljudska oblast« prebrala in tudi razumela resnico tržaškega tednika, ki je njeni dete...«

Jože Trdinc

Na pustnu soboto zvečer 19. februarja 1955 ob 21. uri priredi Slov. dobr. društvo plesni venček za mladino. Vstop proti vabilu.

Plesni venček za